

Rezultati analize izvajanja določil 34.a člena Zakona o varstvu okolja na lokalni ravni

Varuh človekovih pravic Republike Slovenije (v nadaljevanju: Varuh) namenja posebno pozornost področju sodelovanja javnosti pri pripravi predpisov, saj meni, da to zagotavlja legitimnost sprejetih odločitev in predstavlja izhodišče za sprejem kakovostnih in učinkovitih predpisov; tako na državni, kot tudi na lokalni ravni. Eno izmed področij, kjer sprejete odločitve in predpisi prizadenejo širšo skupnost, je tudi področje posegov v okolje, zato je na tem področju sodelovanje javnosti toliko pomembnejše.

Tako je Varuh z namenom ugotavljanja stanja v skladu s svojimi pristojnostmi leta 2010 izvedel analizo izvajanja določil 34.a člena Zakona o varstvu okolja (v nadaljevanju: ZVO-1) na lokalni ravni. Analiza je takrat pokazala zanimive izsledke, zato jo je po sedmih letih ponovil. Vsem 212 občinam v Republiki Sloveniji je bila poslana poizvedbo z istimi vprašanji, kot leta 2010.

Obravnavani 34.a člen ZVO-1 je v veljavi od 26. 7. 2008 in se glasi:

»(1) Ministrstvo, druga ministrstva in pristojni organ samoupravne lokalne skupnosti morajo v postopku sprejemanja predpisov, ki lahko pomembneje vplivajo na okolje, omogočiti javnosti seznanitev z osnutkom predpisa in dajanje mnenj in pripomb.

(2) Za predpis, ki lahko pomembneje vpliva na okolje, se šteje predpis, izdan na področju varstva okolja, ohranjanja narave, in upravljanja, rabe ali varstva delov okolja, vključno z ravnanjem z gensko spremenjenimi organizmi, pa tudi drug predpis, za katerega je njegov pripravljavec v postopku sprejemanja ugotovil, da vpliva na okolje.

(3) Organ iz prvega odstavka tega člena z javnim naznanilom v svetovnem spletu obvesti javnost o kraju, kjer je osnutek predpisa dostopen, načinu in času dajanja mnenj in pripomb.

(4) Javnost ima pravico vpogleda in možnost dajanja mnenj in pripomb na osnutek predpisa v trajanju najmanj 30 dni, pri čemer se ta rok lahko skrajša na 14 dni, če gre za manj pomembne spremembe predpisov iz drugega odstavka tega člena.

(5) Organ iz prvega odstavka tega člena preuči mnenja in pripombe javnosti in jih v primeru sprejemljivosti na primeren način upošteva pri pripravi predpisa, v svetovnem spletu pa objavi obrazloženo stališče, v katerem se opredeli do mnenja in pripomb javnosti, ter navede razloge za upoštevanje oziroma njihovo neupoštevanje pri pripravi predpisa.

(6) Določbe prejšnjih odstavkov se ne uporabljajo za predpise, kjer je za njihov sprejem z drugimi zakoni že predpisano sodelovanje javnosti.«

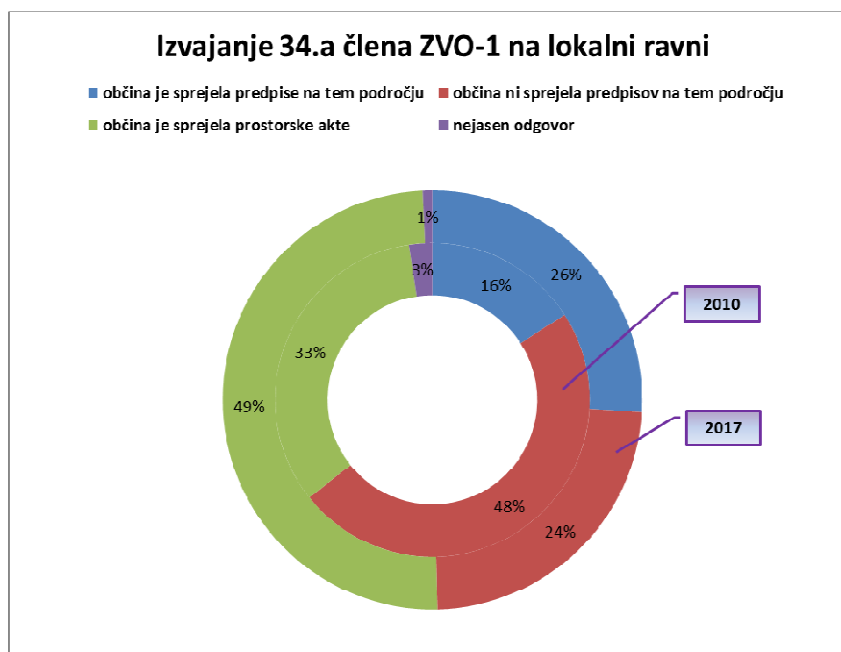
V letošnji analizi so bili upoštevani vsi odgovori, ki jih je Varuh prejel vključno še en mesec po postavljenem roku. Do tega dne je na poizvedbo Varuha odgovorilo 135 občin, medtem ko je bilo leta 2010 v analizo vključenih 126 odgovorov občin.

Občine lahko, podobno kot že v analizi leta 2010, tudi tokrat glede na njihove odgovore razdelimo v tri skupine:

1. občine, ki so od sprememb ZVO-ja v letu 2008 sprejele predpise, ki lahko pomembneje vplivajo na okolje: 35 občin, kar predstavlja 25,93 % (leta 2010: 15,90 %),
2. občine, ki od sprememb ZVO-ja v letu 2008 niso sprejele predpisov, ki lahko pomembneje vplivajo na okolje: 32 občin, kar predstavlja 23,70 % (leta 2010: 48,40 %),
3. občine, ki so v svojih odgovorih posredovale podatke o sodelovanju javnosti v postopkih sprejemanja prostorskih aktov: 67 občin, kar predstavlja 49,63 % (leta 2010: 33,30 %).

Ena občina je posredovala nejasen odgovor in je ni možno uvrstiti v nobeno izmed skupin. Leta 2010 so bili nejasni trije odgovori občin.

Graf: Rezultati analize izvajanja 34.a člena Zakona o varstvu okolja na lokalni ravni leta 2010 in 2017

Pri primerjavi rezultatov med letoma 2010 in 2017 ugotovimo, da je prišlo do rahlega izboljšanja stanja, saj je bilo leta 2017 10 % občin več kot leta 2010 med tistimi, ki so od leta 2008 sprejele predpise, ki lahko pomembneje vplivajo na okolje. Leta 2010 jih je natanko polovica (50 %) od tistih, ki so sprejele tovrstne predpise, izvedla vse postopke v skladu s 34.a členom ZVO-1, leta 2017 pa je pravilno izvedlo vse postopke 65 % občin (23 od 35 občin), preostalih 35 % pa je to storilo le deloma; v večini primerov na spletu niso bila objavljena stališča do mnenj in predlogov javnosti.

V primerjavi z letom 2010 je leta 2017 skoraj 25 % manj občin odgovorilo, da niso sprejemale predpisov, ki bi lahko pomembneje vplivali na okolje. Del tega gre pripisati povečanju deleža tistih občin, ki so na tem področju sprejele predpise, preostali del pa je tudi v letošnjih odgovorih navajal podatke o sodelovanju javnosti v postopkih sprejemanja prostorskih aktov. Ob tem se zavedamo, da lahko tudi prostorski akti z načrtovanimi ureditvami pomembno vplivajo na okolje, vendar postopkov sodelovanja javnosti pri sprejemanju le-teh ne ureja ZVO-1, temveč Zakon o prostorskem načrtovanju (ZPNačrt).

V skupini občin, ki so v svojih odgovorih posredovale podatke o postopkih sprejemanja prostorskih aktov, je prišlo v letu 2017 glede na leto 2010 do največjega povečanja, in sicer kar za 16,33 %. Vendar velja pri tem dodati, da je kar nekaj občin v letošnjih odgovorih navedlo, da se ti postopki sicer vodijo po drugem predpisu, iz česar izhaja, da poznajo razliko med vodenjem postopkov po ZVO-1 in ZPNačrt.

Glede na vse navedeno, ugotavljamo, da so **končne ugotovitve** letošnje analize še vedno precej podobne tistim iz leta 2010, in sicer:

- **Občine se še vedno malo poslužujejo možnosti, ki jih imajo glede urejanja okoljske problematike**, saj jih je le dobra četrtnina v obdobju od leta 2008 sprejelo predpise na področju, ki ga pokriva ZVO-1. S tem si same zapirajo možnosti reguliranja pritiskov na okolje.
- **Občine še vedno slabo poznajo zakonske določbe glede sodelovanja javnosti v postopkih sprejemanja predpisov, ki lahko pomembneje vplivajo na okolje**, saj jih je skoraj polovica na Varuhovo poizvedbo odgovarjala o postopkih sprejemanja prostorskih aktov, pri čemer jih je le nekaj navedlo, da se zavedajo, da se ti postopki vodijo po drugem predpisu.

- Izmed občin, ki so na tem področju od leta 2008 sprejemale predpise, jih je le 65 % (kar je sicer 15 % več, kot leta 2010) pravilno izvedlo vse v 34.a členu ZVO-1 predpisane določbe.
- Tudi v letošnji analizi iz odgovorov občin, ki so odgovarjale o postopkih sprejemanja prostorskih aktov izhaja dobro poznavanje postopkov sodelovanja javnosti na področju prostorskega načrtovanja. Občine vodijo te postopke v skladu z določbami ZPNačrt.

V vseh kategorijah občin, tako med tistimi, ki so od leta 2008 sprejemale predpise, ki lahko pomembneje vplivajo na okolje, kot tudi med tistimi, ki tega niso storile, pa velja izpostaviti primere dobrih praks. Iz odgovorov, prejetih tekom letošnje analize namreč izhaja, da vedno več občin v svoje statute ali poslovnike zapisuje določilo, da je treba vse predpise in splošne akte, ki se sprejemajo, predhodno javno objaviti in predstaviti način možnosti dajanja mnenj in pripomb. To vsekakor pozdravljamo in izpostavljam kot primere dobrih praks.